

nestalo. Neprávem vylučuje dále rekursní soud nebezpečí nenahraditelné neb těžko nahraditelné majetkové škody pro dlužníka, kdyby odklad nebyl povolen. Dlužníkovi bylo uloženo složití hotově 400.000 Kč, a byla k jejich vydobytí povolena právoplatně již také mobilární exekuce. Provedení mobilární exekuce pro tolik peněz nemůže se státi bez nenahraditelné neb aspoň těžko nahraditelné škody dlužníkovy. Nemohlo býti vyhověno ani návrhu vymáhající strany, by dlužníku bylo, bude-li exekuce odložena, uloženo složití jistotu nejméně 400.000 Kč. Vzhledem k tomu, že exekuční titul byl vydán již v únoru 1925 a že o námitkách povinné strany bylo okresním úřadem zatím již rozhodnuto, nelze pokládati povoleným odkladem uspokojení vymáhajícího věřitele za ohrožené.

Čís. 10124.

Rozhodovati o nároku třetí osoby z důvodu náhrady škody, by byla odstraněna část nápisu na náhrobku, jsou příslušny soudy.

(Rozh. ze dne 6. září 1930, R I 532/30.)

Automobilem dobrovolné záchranné společnosti v L. byl usmrcen šestiletý synek žalovaného. Na náhrobku usmrceného dal žalovaný mimo jiné vyrytí tuto větu: »Náš nezapomenutelný synáček stal se dne 25. ledna 1929 tragickým způsobem obětí sanitního auta.« Žalobou, o níž tu jde, domáhala se dobrovolná záchranná společnost na žalovaném, by byl uznán povinným odstraniti nebo dáti odstraniti z náhrobku svého synáčka slova: »stal se obětí sanitního auta«. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, zamítнув usnesením, pojatým do rozsudku, námitku nepřipustnosti pořadu práva. V tomto směru uvedl v důvodech: Především jde o otázku, zda jest pořad práva přípustným. K této otázce jest přisvědčiti. Třebaže jest náhrobní nápis na hřbitově, jde o otázku soukromého práva, jejíž řešení není zvláštním zákonem přikázáno jinému úřadu neb orgánu, takže jsou podle § 1 j. n. příslušné řádné soudy. Odvolací soud zrušil z důvodu zmatečnosti podle § 477 čís. 6 c. ř. s. napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva. Důvody: Odvolacímu soudu bylo se v předběžném řízení zabývatí otázkou, zda jde o nárok veřejnoprávní či soukromoprávní, otázkou, zda žalobkyni není zabráněno, uplatniti žalobní nárok na soudě, nýbrž pořadem stolic v řízení správním. Odvolací soud má za to, že je tu zmatek podle § 477 čís. 6 c. ř. s., to z této úvahy: Žalobní prosba zní, by žalovaný byl uznán povinným z náhrobního nápisu na hrobě svého syna odstraniti nebo dáti odstraniti slova: »stal se obětí sanitního auta«. V ději žaloby napadá se přípustnost a opodstatněnost tohoto nápisu a dodává se na konci, že se vznáší žalobní žádání podle § 1330 obč. zák.,; dodatkem se uvádí, že náhrada škody podle § 1330 obč. zák. prozatím není požadována. Odvolací soud má za to, že co do obsahu náhrobního nápisu,

jakož i co do rázu vyobrazení na náhrobku, přicházejí v úvahu jen předpisy veřejného práva a že odpomoc těm, kdož se mní býti poškozenými nebo uraženými slovy nebo vyobrazeními, mohou poskytnouti jen správní úřady, pokud nepřicházejí v úvahu předpisy trestního práva. Na tom jest zásadně trvati právě tak, jako kdyby šlo o nápis na ulici, na veřejném prostranství nebo na veřejné cestě, i tu bylo by odpomoc hledati nikoliv u soudů, nýbrž u správních úřadů, jimž jediné přísluší uliční policie a jež jediné mají se starati o takové věci, včetně uličních tabulek, a buď z úřadu (přicházejí-li v úvahu veřejné nebo státní zájmy), buď na návrh zájemníka, jsou povolány zjednati nápravu. Prostý poukaz k § 1330 obč. zák., nestačí, by byl odůvodněn pořad práva, jsou-li, jakž řečeno, jen správní úřady postupem stolic povolány, rozhodovati ve věci ryze veřejnoprávní, třebaš byl učiněn pokus uplatnění žalobou jeho soukromoprávní nárok, jenž vskutku soukromoprávním není (§ 1 j. n.). Vzhledem k veřejnoprávnímu rázu hřbitovů a s tím spojeným důsledkům, budiž vzhledem k zásadnosti věci ještě dále uvedeno, při čemž se poukazuje na vývody Slovníku veřejného práva čsl. Brno 1929 Polygrafia, Dr. Hácha, Dr. Hobza, Dr. Hoetzel, Dr. Weyr, Dr. Laštovka str. 818—846, toto: Historický vývoj úpravy hřbitovních záležitostí šel tím směrem, že zprvu měla úprava ráz rodinněprávní, potom náboženský a konečně staly se hřbitovy věcí veřejné správy a byly podrobeny zákonodárství. Vždy však jsou záležitosti hřbitovů upraveny nejen s hlediska hygieny a bezpečnosti, nýbrž i s hlediska piety a náboženského citu. Celek veřejnoprávních předpisů hřbitovů zvláště se týkajících jest hřbitovním právem. Tyto předpisy jsou jednak vnucené (vydané zákonodárnou nebo výkonnou mocí státní, dále obcemi jakožto bývalými nositeli zdravotní policie místní), jednak autonomní (hřbitovní řády), jednak zvláštní statuty, při čemž jsou zákonné předpisy státní rázu přiměrního. Při tom jsou hřbitovy vždy veřejnými ústavami, jsou pod vedením nositele veřejné moci a pod dozorem státní moci, při čemž netřeba se zabývatí otázkou nositele hřbitovního práva (konfesijní hřbitovy, obecní hřbitovy a pod.). Hřbitovy nemají účelu výnosového, nýbrž slouží jen k tomu, by plnily veřejný účel, pročez se jeví jejich veřejnoprávní ráz v tom, že jest všeobecným právem použití jich jako pohřebiště, a ve způsobu úplaty. Do soukromého práva spadají jen způsoby použití, jež nesouvisí s pohřbíváním (žetí trávy, braní dříví, dodávání vody, osvětlování a pod.), v kterýchžto směrech nevystupuje hřbitovní správa jako nositel veřejného ústavu, nýbrž jako každý jiný soukromoprávní podmět. Spory z těchto právních poměrů pak nenáleží zajisté před úřady správní, nýbrž před řádné soudy (§ 1 j. n.). Jinaké používání, jak již nahoře bylo naznačeno, nemůže býti nikdy posuzováno podle soukromého práva; spory z těchto veřejnoprávních závazků nenáleží před řádné soudy, nýbrž na pořad stolic správních. Zákonná práva uživatelů nemůže však hřbitovní správa upravovati svou mocí ústavovou, nýbrž jen svou mocí policejní; jest tedy ona a jsou i jiné správní úřady oprávněny zakročiti tam, kde by úprava a udržování hrobů (tedy též náhrobků a jejich částí) mělo v zápětí porušení veřejného pořádku, z čehož

opětne vyplývá veřejnoprávní ráz takových záležitostí. Při úpravě a zřizování hrobů (včetně náhrobků) jest každý nositel užívacího práva omezen veřejnoprávními předpisy zdravotními, estetickými, etickými, stavebními atd., jež jsou vesměs rázu policejního (sr. kromě dvorských dekretů ze dne 23. srpna a 13. září 1784, čís. 2591 a ze dne 12. srpna 1788, čís. 1460, nyní též zákon ze dne 7. prosince 1921, čís. 464 sb. z. a n.). Jen veřejné právo upravuje zřízení a vzhled náhrobků a jen toto může vysloviti nepřipustnost náhrobků (nápísů na nich); správní úřady mohou zabrániti umístění nevhodných nápísů nebo vyobrazení a byly-li již umístěny, mohou k žádosti třetí osoby, jež se tím mní býti stíženou, naříditi jejich odstranění; při tom ovšem jest přípustným celý pořad stolic správních úřadů, posléze nejvyšší správní soud. Bylo již uvedeno, že mohou býti směrodatnými ohledy na veřejný pořádek (jmenovitě i ohledně nápísů), při čemž však jest na tom trvati, že, i kdyby šlo o soukromý majetek, jsou ve všech těchto směrech rozhodné předpisy veřejného práva; jich použití a je vykládati jest věcí správních úřadů. Že se toto vše vztahuje též na jinou výzdobu, netřeba zvláště vytýkati. Jest zřejmo, že všechny rozepře mezi uživatelem a hřbitovní správou náležejí před správní úřady (zákon ze dne 13. ledna 1928, čís. 8 sb. z. a n.), jakákoliv úmluva o jiné příslušnosti (soudu, rozhodčího soudu ve smyslu c. ř. s.) nemá právního účinku. Odvolací soud zastává v důsledku těchto úvah právní názor, že i rozepře, jež vzniknou z obsahu náhrobního nápísu, najmě z toho, jak jest tomu v souzeném případě, že se třetí soukromá osoba mní býti dotčena ve své soukromoprávní oblasti, jsou rovněž odňaty pořadu práva. Otázkou, zda by bylo přípustné stíhání trestním soudem, kdyby náhrobní nápis obsahoval urážku třetí osoby, netřeba se tu zabývati, ježto se žalobní žádání domáhá na civilním soudu odstranění části nápísu na základě vykonatelného rozsudku. Nebudiž zapomenuto, že judikatura (Gl. U. XXXVII 15.525, 6677/77, 15.562/95) náhrobky prohlásila dokonce za věci extra commercium a vyloučila je z exekuce. Jak již řečeno, náležejí všechny věci tohoto druhu do oboru policejní správy, tudíž správním úřadům, jež jsou jediné oprávněny zabrániti tomu, by nebyla narážkami nebo vyobrazení porušena úcta k mrtvému, ani veřejný pořádek, dobré mravy, náboženské city, čest třetích osob; jediné pak správní úřady jsou oprávněny k žádosti dotčeného naříditi odstranění závadného nápísu, předpokládajíc, že uznají stížnost za odůvodněnou. Odvolací soud má na základě všech těchto úvah za to, že nárok žalobkyně přes odvolávání se na § 1330 obč. zák. není soukromoprávní povahy; citací občanského zákoníka v žalobě nelze takovému nároku propůjčiti soukromoprávní ráz, nemělo-li by se dospěti k neudržitelným důsledkům; taková změna nároku podřazením žalobkyně není udržitelnou.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu, jímž byla zamítnuta námitka nepřipustnosti pořadu práva.

D ů v o d y:

Nelze souhlasiti s odvolacím soudem, že rozhodovati o povinnosti žalovaného, by odstranil část nápísu na hřbitovním pomníku, jsou oprávně-

něny výhradně správní úřady, pověřené hřbitovní správou. Poukazem k veřejnoprávní povaze hřbitova není pro rozhodnutí o pravomoci k rozhodování o žalobním nároku nic získáno, neboť nezáleží na právní povaze místa, na němž bylo žalobci podle jeho tvrzení v jeho právech ublíženo, nýbrž na právní povaze nároku, jež si žalobce osobuje a žalobou vymáhá. Odvolávajíc se na ustanovení § 1330 obč. zák., které jest provedením zásady § 1323 obč. zák., osobuje si žalující strana proti žalovanému nárok na náhradu škody podle předpisů občanského práva, takové nároky přikazuje však nejen § 1 j. n., nýbrž i § 1338 obč. zák. rozhodovati řádným soudům. Nic nemění na právní povaze žalobního nároku jako nároku na náhradu škody, že žalobce nepožaduje prozatím peněžitou náhradu za utrpěnou újmu, nýbrž jen odstranění nápisu, neboť náhrada škody spočívá podle § 1323 obč. zák. také ve shlazení urážky. Nezáleží ani na tom, že by žalobce mohl snad svého cíle dosáhnouti také zakročením u správních úřadů. Tyto úřady nerozhodovaly by o jeho nároku s hlediska porušení soukromého práva, nýbrž s hlediska zachování veřejného pokoje a pořádku, avšak to i ono posouzení může obstáti vedle sebe a žalující straně nelze upřít právo, by její nárok byl posouzen právě s hlediska § 1330 obč. zák. Nebude ani závady, by, kdyby bylo žalobnímu nároku vyhověno, rozsudek nebyl exekučně vykonán, neboť předmětem exekuce nebude ani hřbitov ani jeho příslušenství, nýbrž určité jednání žalovaného, pro něž není zákonného exekučního obmezení. Rekursu bylo proto vyhověno, a to vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí jest ve své podstatě změnou usnesení procesního soudu, jímž byla zamítnuta námitka nepřipustnosti pořadu práva v té formě, že bylo obnoveno toto usnesení.

Čís. 10125.

Proti usnesení rekursního soudu, jímž byl odmítnut jako nepřipustný dovolací rekurs proti jeho usnesení odmítnuvšímu jako nepřipustný rekurs proti usnesení prvního soudu, povolvšímu navrácení v předešlý stav, jest přípustným rekurs na dovolací soud.

(Rozh. ze dne 6. září 1930, R I 581/30).

R e k u r s n í s o u d usnesením ze dne 10. března 1930 č. ř. 12 odmítl podle § 153 čřs. stížnost žalující strany, pokud čelila proti výroku prvního soudu, že se druhému žalovanému povoluje navrácení v předešlý stav. Proti této odmítací části rekursního usnesení vznesla žalobkyně stížnost, domáhajíc se výroku nejvyššího soudu, že se rekursní usnesení v napadené části zrušuje a rekursnímu soudu ukládá, by, nehledě k původnímu odmítnutí stížnosti, znovu rozhodl o odpůrcově návrhu, by mu bylo povoleno obnovení původního stavu. Rekursní soud odmítl usnesením ze dne 26. května 1930 č. ř. 15 i tuto stížnost, maje ji za nepřipustnou podle §§ 153 a 528 čřs. K rekursu žalobkyně do tohoto usnesení (č. ř. 16) zrušil **n e j v y š š í s o u d** napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu,